

A detailed historical map of Scandinavia and surrounding regions, including parts of the British Isles, the Baltic Sea, and the North Atlantic. The map is titled 'M E R' at the top and 'GLACIALE' on the right. It shows various geographical features, including the North Cape, the Gulf of Bothnia, and the Baltic Sea. The map is oriented with North at the top and includes a grid of latitude and longitude lines. The text 'Bernard Herencia' is overlaid on the map in the upper center.

Bernard Herencia

**LA PREFACE DE LARS EKMARCK A
L'EDITION SUEDOISE DE LA LETTRE SUR LES
ECONOMISTES (BREF OM EKONOMISTERNA)
DE PAUL PIERRE LEMERCIER DE LA RIVIERE**

Edition électronique. Droits réservés.

2012

Référence:

Bernard Herencia, « La préface de Lars Ekmarck à l'édition suédoise de la *Lettre sur les économistes (Bref om Ekonomisterna)* de Paul Pierre Lemerrier de la Rivière ». Document électronique mis en ligne le 30 décembre 2012. URL : <http://bernard-herencia.com/> (page « Chambre de merveilles »).

LA PREFACE DE LARS EKMARCK A L'EDITION SUEDOISE DE LA *LETTRE SUR LES ECONOMISTES*(*BREF OM EKONOMISTERNA*) DE PAUL PIERRE LEMERCIER DE LA RIVIERE

INTRODUCTION Bernard Herencia

La *Lettre sur les économistes*¹ est une synthèse destinée à vulgariser la pensée physiocratique, un « ouvrage doctrinal » comme Paul Pierre Lemerrier de la Rivière en réclame depuis 1767. Ce texte fait l'objet de quatre éditions : dans les *Nouvelles Ephémérides économiques* en mars 1775, dans une traduction suédoise en 1777, à l'article « Economiste » de l'*Encyclopédie méthodique* en 1786 et dans une réédition augmentée en 1787². Le texte est globalement conçu pour contrer les arguments des détracteurs de la doctrine politique et économique initiée par François Quesnay dans les années cinquante et développée par Victor Riqueti de Mirabeau, Nicolas Baudeau, Pierre Samuel Du Pont de Nemours ou encore Lemerrier de la Rivière.

Carl Fredrik Scheffer, ancien ambassadeur et principal conseiller de Gustave III de Suède, est proche des physiocrates ; il est leur premier relai dans ce pays. Le monarque suédois lui-même en a rencontré les principaux représentants lors de son séjour à Paris en 1771. Lemerrier de la Rivière est rapidement sollicité pour écrire sur l'instruction publique en vue d'une réforme des collèges suédois : il publie *De l'Instruction publique*³ en 1775. En 1777, sa *Lettre sur les économistes* est traduite et publiée en suédois par Lars Ekmarck⁴. Le professeur Ekmarck a soutenu une thèse consacrée à la physiocratie en 1771 à l'Université d'Uppsala : *Dissertatio ideam ordinis naturalis sint*⁵. Il fait précéder son édition de la *Bref om Ekonomisterna* d'une préface dont nous avons proposé une traduction en 2011⁶. Le présent document propose le texte original de cet ajout.

¹ Paul Pierre Lemerrier de la Rivière, *Lettre sur les économistes*, in *Canevas d'un code constitutionnel, Œuvres politiques (1787-1789)*, Genève, Slatkine, 2011, 250 p., pp. 33-85.

² Pour une présentation plus complète de ces quatre éditions, voir Bernard Herencia, « Présentation », in *ibidem*, pp. 16-23.

³ Lemerrier de la Rivière, *De l'Instruction publique ou Considérations morales et politiques sur la nécessité, la nature et la source de cette instruction, ouvrage demandé pour le roi de Suède*, Paris, Didot, 1775, 130 p.

⁴ *Bref om ekonomisterna* (Lettre sur les économistes), *eller Kort underrättelse om den under namn af ekonomisk lära i Frankriket kända vetenskap, och de motstånd, ekonomisterna*, traduction de Lars Eckmark, lidit. "Anon", Strengnås, tryckt af Lars Arvids. Collin, 1777, 80 p.

⁵ Selon Nils Gutaf Ohlson, il s'agit de la thèse traduite par le Chevalier de Mirabeau et publiée dans les *Nouvelles Ephémérides économiques* (1775, Tome VI, pp. 169-215). Ohlson, *Det Pedagogiska problemet i Sverige under frihetstiden och Gustavianska tiden (till omkring år 1805)*, Stockholm, Westerbergs boktryckeri, 1939, 302 p., p. 149. Sur Ekmarck voir également : Georges Schauman, « Bulletin bibliographique », *Revue d'économie politique*, Volume XIV, 1900, pp. 830-832, p. 831.

⁶ Lemerrier de la Rivière, *Lettre sur les économistes*, ouvr. cité, pp. 35-37.

M. L.¹
Lars Ekmarck

Til Allmänhetens tjenst och uplysning lemnas här i Öfversättning en Fransysk Afhandling, Lettre sur les Economistes kallad. Den är liten, men innehåller stora och viktiga sanningar, ja, jag vågar säga, de nyttigaste i Philosophien, som verlden någonsin sett. Ty näst Religionen, som enkannerligen har vår eviga välfärd til syftemål, kan väl ingen Vetenskap högre värderas än den, som utstakar de rätta grunderna och medlen til den timmeliga; hålst vi ordentligen och lofligen både kunne och bore eftersträfvat denna senare, at åfven derigenom så mycket kraftigare upmuntras at med alfvare söka den förra.

Man må med skål förundra sig deröfver, et Samhållslefnaden, som är människans rätta naturliga tilstånd, hittills merendels varit en plåga för Människo-slägtet, och det icke allenast ibland de Barbariska Folkslagen, utan ock nog allmänt i våra så kallade hyfsade Samhållen. Folket har öfveralt varit en lek för des Hufvudmän: krig, mord, förtryck, uselhet och tråldom bafva alltid varit des vissaste lott.

Den hvila vissa Samhållen ågt, har varit åfven så sållsynt, som gode och uplyste Regenter, samt nog lik den, som efter skeppsbrott olyckelige njuta på de klippor, hvilka hafvets Flod blottat : när Ebben kommer, föras de åter på djupet tillbaka.

Orsaken til denna för Människo-slägtet så allmänna, som förnedrande olycka, ligger utan tvifvel deri, at man, icke nog vårdat och befrämjat de för vår sallhet oundgängligaste Vetenskaper. Förståndet är oss väl enkannerligen til den åndan gifvit, at vi skulle undersöka, hvad oss, såsom människor och medborgare, i alla fall tilhör, och grundeligen låra känna den i Skapelsens plan utstakade väsendteliga Samhålls-Ordningen. Men i det ställe har man vanligen vinlagt sig mer om det fina och konstiga, än det enfalldiga och okonstlada, mer om det nöjsamma och prydliga, än det med människors verkliga sållhet gemenskap ågande. Deraf har icke sållan båndt, at Allmänheten varit aldramåst plågad och olycklig just under de Tidevarf, då man som måst skrutit af Konster, Handel, Vitterhet och Philosophie.

Men lemnom imedlertid Philosophien, den ibland med, men oftast, af oförstånd eller ondska, utan skål föraktade Philosophien, sin rätt. Det är hon, som ehuru efter många snedsprång och omvägar, likväl åndteligen i vår tid kunnat, genom några sina dyrkare i Frankriket, bibringa Verlden, åfven i afseende på des timmeliga tråldom, denna glada Tidning : uplyfter edra ögon, ty nu nalkas eder förlossning. Missunnom icke Frankriket, at hafva framburit dessa välgörande snillen. Det är billigt, at det på detta sätt får försona vår, genom des smittande fåfånga, så länge plågade fjärdedel af verlden. Nog har egennyttan och den falska Stats-konsten nu hela 16 åren arbetat emot dessa dråpeliga Verldsborgare; men med sanningens vapen hafva de til alla rättskaffens människo-vånners stora glädje vunnit den ena segren efter den andra, trängt sig fram til sjelfva Thronerna*, och ånteligen blifvit skyddade af deras bästa Stöder.

I Frankriket åro ock redan visse delar af deras Låra satte i verkställighet** ; Hvaröfver Folket och den gode Medborgaren yttrar den lifligaste fågnad, medan den elaka, efter misslyckade motstånd, plågas af barm och förtviflan.

I vårt Lan har EN GOD MEDBORGARE för några år sedan, sökt at göra denna låra känd; vid Upsala Academie är ock sedermera något försök i samma afsigt anstålt. Men antingen man icke sett, eller icke vetat se, förmärkas sådane anledningar hittills icke hafva gjort synnerlig verkan. En eller annan har likväl i allmänna papperen betygat sin fågnad häröfver. Någon enda har synts benågen til gensågelse. Den åkta sanningen tål alla inkast och motsågelsor; man önskar allenast, at desse måga göras utan bitterhet, utan personliga afsigter, och blott i mening at gifva eller så öfvertygelse.

¹ Préface de Lars Ekmarck, éditeur scientifique de l'édition suédoise : *Bref om ekonomisterna*, ouv. cité. (Note BH)

* Sedan år 1768 hafva alla Ekonomiska lagar i Toscana blifvit åndrade, och ester den nya läran inrättade. Efter 8 års erfarenhet har man icke haft minsta anledning at ångra detta ömbyte.

** Förordningen om frihet i Spannemåls-handelen år ånnu i sin fulla kraft, och des verkningar, til hela Samhällets förmon, bafva nu i ivenne år varit så synlige, at den gamla tråtan i detta åmne aldeles uphört.

Efter fleras önskan gifves nu en ny och kraftigare anledning at närmare betrakta detta vigtiga ämnet, förmedelst denna Öfversättnings utgifvande på trycket. Den lemna Läsaren en kort underrättelse, så väl om de beskyllningar och motstånd denna Låras Läkare, eller Ekonomisterne, i Frankriket lidit, som om des innehåll och beskaffenhet. Man tänker, vil Gud, så fort sig göra låter, utgifva hvart stycke för sig omständeligen utredt.

Var imedlertid försåkrad derom, at alla utkommande Förslager i Handelen, i Financen, eller hvad del af Allmänna Hushållningen som hålst, de der icke stödj sig på denna Vetenskap, låra sinnas i längden, tel sin grund, antingen oriktiga eller ofullkomliga, samt, til sin verkställighet, skadeliga eller onyttiga.

Befinnes Öfversättaren icke öfveralt hafva kunnat så nått lämpeligen, som han sjelf önskat, uttrycka Auctorens mening, så fråga mindre derefter, ån hvad uplysning af denna lilla Afhandling står at vinnas.

E.

L'auteur :

Bernard Herencia, maître de conférences : université Paris-Est (Largotec) ; université Paul-Valéry Montpellier III (Centre de Recherches Interdisciplinaires en Sciences Humaines et Sociales de Montpellier).

Source de l'image de couverture :

Jean Janvier (cartographe) et Pierre-Philippe Choffard (graveur), *Les couronnes du Nord comprenant les royaumes de Suède, Danemarck et Norwège, divisés per provinces et gouvernements, dressés et assujettis aux observations astronomiques*, 1760. Bibliothèque nationale de France, CPL GE DD-2987 (2745 B). Image libre de droits.